

Einar Perman, docent, ledamot i Nämnden för bedömning av läkemedelsinformation (NBL)
(einar.perman@mailbox.swipnet.se)

Läkare anmäler muntlig läkemedelsinformation

Ärenden behandlade av IGM

II Muntlig läkemedelsinformation och direktkontakter mellan sjukvård och läkemedelsbolag är vanliga men anmäls sällan. Mindre än 5 procent av de ärenden som anmäls till läkemedelsbranschens egen marknadsdomstol, Informationsgranskningsmannen (IGM) och Nämnden för bedömning av läkemedelsinformation (NBL), gäller sådan muntlig information. Anmälningar mot skriftlig information (annonser, broschyrer, Internet) dominerar.

Att direkta kontakter sällan anmäls beror nog inte på att de är så mycket bättre än skriftlig marknadsföring. Men ofta är det svårt för anmälaren att styrka vad som egentligen hänt, och ofta står uppgift mot uppgift. Ett annat skäl kan vara att läkarna reagerar men inte bryr sig om att anmäla. I så fall är det beklagligt. Läkarna är målgrupp för all marknadsföring av receptbelagda läkemedel. Kritik bör framföras så att avarter kan avlägsnas och informationen bli bättre.

Denna artikel tar upp tre ärenden som anmäls av läkare och fällts. Det rör sig om rätt allvarliga övertramp och ger exempel på vad som inte är acceptabelt vid muntlig information.

Förklädd marknadsföring

Eli Lilly marknadsför Zyprexa, ett atypiskt, antipsykotiskt läkemedel. Pfizer marknadsför Zeldox, ett annat läkemedel inom samma grupp. Två psykiatrer, tjänstgörande på olika håll, kontaktade IGM angående telefonsamtal som Eli Lilly låg bakom. Samtalen hade gett dem uppfattningen att man ville misskreditera Zeldox.

Eli Lilly hade uppdragit åt ett företag att ringa upp läkare och ställa tio frågor. Företagets uppringare frågade bl a om läkaren kände till vilka läkemedel inom gruppen atypiska, antipsykotiska läkemedel som kan ge en viss typ av hjärtpåverkan. Det är känt att Zeldox, men inte Zyprexa, kan ge sådan hjärtpåverkan. Uppringarens sista fråga gällde om läkaren kände till att man övervägde att dra in Zeldox i Europa och Kanada på grund av risken för hjärtpåverkan. Läkarna ansåg att Eli Lilly genom denna aktivitet velat skapa osäkerhet angående användningen av Zeldox och tveksamhet om medlets berättigande även på den svenska marknaden.

Eli Lilly gav i sitt svar först sin allmänna syn på atypiska, antipsykotiska läkemedel. Sedan diskuterades eventuell inbörd av hjärtpåverkan och hur olika läkemedel inom gruppen förhåller sig på denna punkt. Man hade ansett tiden mogen för att göra en undersökning av svenska psykiatrerers kunskaper inom området. Man framhöll särskilt att Zeldox nämndes i bara två av de tio frågorna och att uppringaren i slutet av samtalet informerade om att Eli Lilly stod bakom kon-

Sammanfattat

Informationsgranskningsmannen (IGM) och Nämnden för bedömning av läkemedelsinformation (NBL) utgör tillsammans läkemedelsbranschens egen marknadsdomstol. Denna skall se till att branschens regler följs.

Anmälningar tas emot gällande marknadsföring (annonser, broschyrer, muntlig information m m) som ifrågasätts.

Trots att läkarkåren är marknadsföringens viktigaste målgrupp står läkarna bara för en mindre del av anmälningarna.

I denna artikel refereras tre ärenden där läkare anmält läkemedelsföretags muntliga information.

takten. Företaget hävdade att syftet enbart varit att kontrollera hur svenska psykiatrerers kunskapsnivå utvecklats genom de senaste årens debatt i den aktuella frågan. Man betonade sin rättighet att hålla sig informerad om sin omvärld. Sammantaget bestred Eli Lilly anmälan.

IGMs bedömning blev att det tveklöst rört sig om marknadsföring. Genom upplägg och genomförande hade Eli Lilly skapat oro och osäkerhet angående användningen av ett konkurrentläkemedel. Riskerna med hjärtpåverkan hade överdrivits på ett försåtligt och vilseledande sätt. Eli Lillys åtgärd innebar en misskreditering av Zeldox och ett ifrågasättande av läkemedlets berättigande på den svenska marknaden.

Eli Lilly fälldes.

Marknadsföring av ej godkända indikationer

Fyra läkare vid en reumatologklinik anmälde Pfizer till IGM för otillåten marknadsföring av Bextra, en ny COX-2-hämmare. Dess godkända indikationer är symtomlindring vid artros och reumatoid artrit samt primär dysmenorré. Pfizers representant framhöll att Bextra också kan användas inom idrottsmedicin. På frågan varför svarade representanten att läkemedlet är bra vid akut smärta, en för läkemedlet inte godkänd indikation. Denna uppfattning förstärkte representanten

ANNONS

genom att ange att Bextra med framgång använts vid tandextraktion.

Enligt Pfizers representant kom diskussionen kring användning av Bextra inom idrottsmedicin upp på grund av en fallbeskrivning där en läkare själv använt läkemedlet med gott resultat. Representanten hade framhållit att personer som utövar elitidrott ofta drabbas av artros och då kan ha nytta av läkemedlet.

IGMs bedömning blev att de läkare som tillsammans anmält sannolikt givit en rättvisande bild av den muntliga informationen. Pfizers representant hade således utan förbehåll angett att Bextra kan användas mot akut smärta, en icke godkänd indikation.

Pfizer fälldes. Företaget såg allvarligt på det inträffade och lovade att vidta åtgärder för att förhindra ett uppreppande.

Kontakt via »läkemedelsbud«

En läkare vid en husläkarmottagning anmälde Wyeth Lederle till IGM. En person anlitad av företaget kom oanmäld till mottagningen. Han övertalade mottagningspersonalen att ta emot material till läkarna. Han utlovade en tröja med texten »Jag är effektiv« till alla. Slutligen ställde han en skylt på kaffebordet där personalen uppmanades att tävla om en tårta till mottagningen.

Läkaren skrev i sin anmälan följande:

» ... bl. a. är det sättet att oaviserat ta sig in och pådyvla oss enligt vår mening irrelevant information, t. ex. i form av ett tävlingsformulär, där rätt svar honoreras med en tårta. Vidare förekom reklamtröjor med devisen 'Jag är effektiv' – något som hårt arbetande vårdpersonal närmast upplevde som förnedrande ... « samt » ... vad kostar tid som tas från mottagningsarbete, irritation, eftersnack och upprördhet efter en sådan händelse?«

Wyeth Lederle anförde till sitt försvar att man inte använt sig av sina egna anställda representanter eller traditionella utskick utan hade hyrt ett »läkemedelsbud« från ett annat företag. Budet skulle bara lämna företagets material till receptionen ungefär på samma sätt som Postverket.

Dessutom hävdade man att den aktuella tröjan hade ringa värde och att texten på densamma var fri från varumärke och företagets namn. Läkarna blev lovade en tårta om de fyllde i en enkät på fem frågor om hur de behandlar vissa patienter och deras kunskap om Lanzo (ett Wyeth-preparat). Enligt företaget var tårtan en lämplig ersättning i förhållande till utfört arbete.

IGMs bedömning blev att Wyeth Lederle genom det inträffade på flera punkter brutit mot god branschsed. Att man använt sig av ett inhyrt »läkemedelsbud« var inte en förmildrande omständighet.

Wyeth Lederle fälldes.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Koncentrerad kunskap i särtryck

GLOBAL HÄLSA

Särtryck ur Läkartidningen 2004
gästredaktör Staffan Bergström

GLOBAL HÄLSA

Särtryck ur Läkartidningen 2004
gästredaktör Staffan Bergström
72 sidor, pris 110:-

Posta eller faxa din beställning 08-20 74 35
eller gå in på www.lakartidningen.se
och välj särtryck/böcker.

Jag beställer.....ex.av GLOBAL HÄLSA à 110:-

.....
NAMN

.....
ADRESS

.....
POSTADRESS

Läkartidningen

Box 5603, 114 86 Stockholm